

РЕЦЕНЗИЯ

от доц. д-р Иван Христов Мазнев, доктор

на дисертационен труд представен от Мариана Маринова Ангелчева на тема: „Спортът като средство за социална адаптация на деца лишени от родителски грижи” с научен ръководител доц. д-р Диана Димитрова, доктор за присъждане на образователната и научна степен „Доктор”, професионално направление 7.4. Обществено здраве

Един от важните обществени проблеми е интеграцията в обществото на децата лишени от родителски грижи, като се има предвид, че техния брой достига около 3000 годишно. Тяхната социална адаптация е трудна, като се наблюдава изоставане във физическото и нервно-психическото им развитие. Вероятно, едно от средствата за решение на тези проблеми е увеличаването на физическата активност и в още по-голяма степен заниманията със спорт на тези деца. В този смисъл темата на научния труд е изключителна актуална.

Дисертационният труд е в размер на 170 стандартни страници. Спазена е общоприетата структура на изложението. Онагледяването е много добро, като това е постигнато с 8 таблици и 59 фигури. Библиографията съдържа 228 заглавия, от които 29 на кирилица и 199 на латиница.

Литературният обзор засяга редица въпроси, които имат пряко отношение към дисертационния труд. Той дава възможност за разкриване на редица нерешени въпроси, което е предпоставка за извеждане на работна хипотеза. Особено внимание е обърнато на литературните данни по отношение на соматичния статус на децата

от домовете за деца лишени от родителски грижи, психосоциалното им развитие, социалната адаптация в детско-юношеската възраст. Най-подробно е разгледана ролята на двигателната активност и спортната дейност за преодоляване на проблемите във физическото развитие и социалната адаптация. Използвани са съвременни литературни източници, като информацията е представена критично.

Целта на изследването е формулирана добре. Произтичащите от нея задачи са конкретни и логично очертават необходимите стъпки за реализиране на научния проект. Препоръчително е да бъдат направени някои корекции, което ще доведе до по-доброто им възприемане.

Включеният в проучването контингент е достатъчен за целите на дисертационния труд. Изследвани са 171 лица от домове за деца лишени от родителски грижи. Тяхната възраст е от 7 до 14 години. Трябва да се отбележи, че децата са от домове в различни райони на България, което допринася за по-голяма достоверност на проучването.

Наборът от приложените методи за изследване е много богат – 13 антропометрични показатели за оценка на соматичното развитие; определяне на състава на телесната маса и оценка на хранителния статус със 7 показатели; 4 вида анкети (ниво на обща физическа активност; компетентност, социална адаптация; самооценка за качеството на живот), всяка с множество подскали за отделни значими характеристики. Не е представена ясно методиката за определяне на хранителния статус.

Приложени са стандартни и информативни статистически методи за обработка на резултатите.

Изследваните показатели относно соматичния статус на децата лишени от родителски грижи потвърждават литературните данни за изоставане във физическото им развитие, в съвнение с връстниците им отгледани в семейна среда. Подобни заключения са направени и по отношение на състава на телесната маса и хранителния статус на подрастващите, отгледани в домове за деца лишени от родителски грижи.

Физическата дееспособност, оценена на базата на някои от тестовите включени в програмата Еврофит, е също по-ниска при децата лишени от родителски грижи.

Съществен момент в дисертационния труд са доказателствата че спортната дейност се отразява благоприятно както върху соматичните показатели, така и върху физическата дееспособност на изследваните деца.

Може би, най-съществената част от дисертационния труд отразява влиянието на спортната дейност върху социалната адаптация на децата лишени от родителски грижи. Като цяло, резултатите недвусмислено показват, че спортната дейност е мощно средство за подобряване на качеството на живот. Наблюдават се съществени разлики във физическото благосъстояние, психическото благополучие и самочувствието, като те са в полза на децата, които се занимават със спорт. Тези разлики се отнасят както за момчетата, така и за момичетата.

Друг съществен момент в проучването са доказателствата, че участието в извънкласна спортна дейност се отразява благоприятно върху уменията за общуване с връстниците, физическите умения, социалната активност и автономност на децата.

Направените изводи са 7, като те отразяват обективно получените резултати.

Дисертационният труд има редица приноси, като повечето от тях имат потвърдителен характер:

- за първи път в България се провежда комплексно проучване за влиянието на извънкласната спортна дейност върху състоянието на подрастващите, отглеждани в домове за деца лишени от родителски грижи;
- потвърждава се, че спортната дейност е свързана с подобряване на морфологичните характеристики и хранителния статус на подрастващите;
- потвърждава се, че заниманията със спорт се отразяват благоприятно върху физическа дееспособност и стимулират двигателното развитие тези деца;
- установява се подобряване на качеството на живот във всички аспекти при занимаващите се със спорт деца;
- съществен принос с практическо значение е разработването на препоръки за оптимизиране на двигателната активност при деца лишени от родителски грижи.

Научните съобщения към дисертационния труд са три, като отразяват най-съществените моменти от проведеното проучване.

Длъжен съм да отбележа, че д-р Ангелчева се е съобщила с повечето препоръки направени в предварителната рецензия.

Заклучение

Дисертационният труд на д-р Мариана Ангелчева заслужава висока оценка. Направеното проучване е отлично организирано и осъществено, като дава възможност за редица съществени изводи. Повечето от тях са с потвърдителен характер, но са актуални за

нашата страна. Във връзка с горепосоченото предлагам на уважаемото научно жури да удостои гл. ас. д-р Мариана Маринова Ангелчева с образователната и научна степен „Доктор” в професионално направление 7.4. „Обществено здраве”.

02.06.2014 г.

Рецензент:

доц. д-р Иван Мазнев, доктор